

19.3.2018

Julkinen

Suomen pankkisektori jatkuvien rakennemuutosten kourissa

Jyri Helenius, apulaisjohtaja

Nordean yhtiökokous hyväksyi 15.3. kokouksessaan suunnitelman yhtiön pääkonttorin siirtämisestä Suomeen. Viime vuoden lopussa Danske Bank puolestaan siirsi suurimman osan Suomen liiketoiminnastaan sivuliikkeensä hoidettavaksi. Viime vuoden alussa Nordea teki vastaavan muutoksen. Lisäksi viime vuosien aikana Suomeen on syntynyt kaksi uutta talletuspankkien yhteenliittymää (Säästöpankkiliitto ja POP Pankkiliitto). Yhteenliittymien sisällä on tapahtunut pankkifuusioita ja joitain pankkeja on myös siirtynyt ryhmittymästä toiseen. Suomen pankkisektori on siis ollut viime vuodet ja on edelleen jatkuvien rakennemuutosten kourissa.

Pankeilla on oikeus järjestää toimintansa parhaaksi katsomallaan tavalla sääntelyn vaatimuksia noudattaen. Muutosten toteutus vaatii panostusta sekä pankeilta itseltään että valvojlta. Muutosten keskellä on huolehdittava siitä, että myös panostus riskienhallintaan ja perusliiketoiminnan häiriöttömän toiminnan jatkumiseen säilyy koko ajan riittävänä.

Nordean muuton osalta olemme jo aiemmin tuoneet esille kantamme, että suomalaisen pankkisektorin näkökulmasta on hyvä, että näin suuri toimija on saman valvonnan ja sääntelyn kohteena kuin muut suomalaispankit. Pankkiunioni on keskenäisyydestään huolimatta hyvä sijaintipaikka tämän kokoluokan toimijalle. Finanssivalvonnalle Nordean pääkonttorin muutto tarkoittaa merkittävää lisärekrytointitarvetta ja tähän liittyvät rekrytoinnit on aloitettu.

Rakennemuutosten keskellä suomalaispankkien vakavaraisuus ja tehokkuus on säilynyt hyvällä tasolla. Molemmilla Suomen pankkisektori pärjää hyvin eurooppalaisessa vertailussa. Kun joissain muissa Euroopan maissa on sekä valvojan että valvottavien prioriteettien kärjessä ollut luottosalkun ongelmien ratkominen, ovat suomalaispankit pystyneet panostamaan digitalisaation haasteisiin vastaamiseen. Tämä on näkynyt suurina kehitysinvestointeina, jotka ovat rasittaneet suomalaispankkien tulosta. Viime vuonna tuottojen kasvu kuitenkin kompensoi kulukasvun aiheuttaman tulospaineen.

Uuden kehittämiseen panostaminen ei kuitenkaan saa tapahtua riskienhallinnan ja sääntelyn vaatimusten täyttämisen kustannuksella. Kaksi viime vuosien sääntelymuutosta: uusi kirjanpitostandardi (IFRS9) ja lainanhoitojoustosaamisia (forbearance) koskevan sääntelyn käyttöönotto, ovat näyttäneet, että suomalaispankkien pitäisi panostaa enemmän ja aikaisemmassa vaiheessa uuden sääntelyn tuomien vaatimusten täyttämiseen. Viime vuonna tehty lainanhoitojoustosaamisia koskeva teema-arvio pienemmille pankeille ja viime vuosien tarkastukset isommissakin pankeissa ovat näyttäneet, että sääntelyä ei noudateta vieläkään kaikilta osin. Samoin IFRS9-valmiuteen liittyvissä arvioinneissa on tullut ilmi, että monet suomalaispankit aloittivat valmistautumisen liian myöhään.

Finanssivalvonnan huoli kotitalouksien velkaantuneisuuden korkeasta tasosta ja jatkuvasta kasvusta on säilynyt ennallaan. Viime aikoina on korostunut erityisesti taloyhtiölainojen ja kulutusluottojen voimakas kasvu, mutta euromääräisesti suurin kasvuerä ovat edelleen pankkien myöntämät asuntolainat. Taloyhtiölainojen osalta makrovakaustason huoleen yhdistyy asiakassuojan näkökulma: ymmärtävätkö kaikki suuria taloyhtiölainoja ottavat kuluttajat varmasti minkälaisia maksuja heille on tulossa viimeistään siinä vaiheessa, kun taloyhtiölainan alkuvaiheen lyhennysvapaa loppuu.

Kulutusluottojen kasvua on edistänyt tarjonnan lisääntyminen. Suomen markkinoille on tullut uusia toimijoita, ja toisaalta vakiintuneet toimijat ovat löystyttäneet luotonmyöntökriteerejään. On liian aikaista sanoa, ovatko uudet kriteerit edelleen terveiden luotonmyöntöperiaatteiden mukaisia. Finanssivalvonta tulee käymään joidenkin luottolaitosten kriteeristön läpi tarkemmin. Jo nyt voidaan sanoa, että osa Suomen markkinoilla toimivista kulutusluotonmyöntäjistä ei varmista asiakkaan luottokelpoisuutta riittävällä tarkkuudella.

Kirjoittajat: Arttu Kiviniemi, analytikko; Sinikka Taskinen, finanssianalytikko; Torsten Groschup, pankkitarkastaja; Marjo Risku, johtava riskiasiantuntija; Tomi Halme, riskiasiantuntija; Olli Mattinen, finanssianalytikko

- Suomen luottolaitossektori yksi Euroopan keskittyneimmistä
- Digitalisaatio ja asiakaskäyttäytymisen muutos näkyvät pankkien strategioissa
- Kotimaisen pankkisektorin vakavaraisuus vahva
- Suomen pankkisektorin vakavaraisuus selvästi eurooppalaista keskitasoa vahvempi
- Pankkisektorin vakavaraisuuden merkittävä heikkeneminen edellyttäisi poikkeuksellisen suuria muutoksia pankkien kannattavuudessa tai riskeissä
- Finanssivalvonnan asettamalla asuntoluottojen riskipainolattialla vähäiset välittömät vakavaraisuusvaikutukset
- IFRS 9 -standardin välitön vaikutus Suomen pankkisektorin vakavaraisuuteen marginaalinen
- Luottolaitostoiminnan kasvaneet pääomavaatimukset heikensivät rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuutta
- Hyvä tuottokehitys kompensoi kasvaneita kuluja
- Korkokate edelleen merkittävin tulonlähde

19.3.2018

Julkinen

- Suomalaiset pankit ovat keskimäärin eurooppalaisia pankkeja tehokkaampia
- Maksupalvelutuottojen osuus kokonaistuotoista vaihtelee suuresti
- Kotitaloussektorin järjestämättömien saamisten osuuden nousu tasaantunut
- Pankkisektorin lyhyen ajan maksuvalmius hyvällä tasolla
- Riippuvuus markkinaehtoisesta varainhankinnasta EU:n suurimpia
- Markkinariskin pääomavaatimusten merkitys laskenut; nyt lähellä eurooppalaista keskitasoa
- Pankkien sijoitukset riskipitoisiin velkakirjoihin pysyneet vähäisinä
- Suomalaispankeilla ei merkittäviä valuuttariskejä
- Pankkisektorin osakeriskit kokonaisuudessaan vähäiset
- Korkeiden nousulla myönteinen vaikutus pankkien korkokatteeseen

Suomen luottolaitossektori yksi Euroopan keskittyneimmistä

Suomen luottolaitossektori on yksi EU-alueen keskittyneimmistä. Sektorin viiden suurimman toimijan yhteenlaskettu markkinaosuus oli taseen loppusummalla mitattuna 73 % vuoden 2017 lopussa. Asuntoluottojen määrällä mitattuna viiden suurimman toimijan markkinaosuus nousee yli 80 prosenttiin. Nordean sivukonttoristumisen myötä ulkomaisten luottolaitosten talletuspankkitoimintaa Suomessa harjoittavien sivuliikkeiden yhteenlaskettu markkinaosuus on kasvanut merkittävästi. Talletuspankkitoimintaa harjoittavien sivuliikkeiden yhteenlaskettu markkinaosuus oli taseen loppusummalla mitattuna noin 35 % vuoden 2017 lopussa, kun vastaava osuus vuonna 2016 oli 9 %. Danske Bank Oyj:n sivukonttoristumisen myötä sivuliikkeiden osuus kasvaa entisestään. Sivuliikkeiden markkinaosuuksissa on kuitenkin esiintynyt huomattavia heilahteluja, mikä johtuu pääasiassa konsernien sisäisten erien merkittävistä vaihteluista. Mikäli Nordea-konsernin suunnittelema kotipaikan siirto toteutuu, sivuliikkeiden osuus pienenee merkittävästi, minkä lisäksi Suomen pankkisektorin koko ja keskittyneisyys kasvavat huomattavasti.

Digitalisaatio ja asiakaskäyttötymisen muutos näkyvät pankkien strategioissa

Pankkien strategioissa tietojärjestelmien kehittäminen ja digitalisaatio ovat keskeisessä asemassa. Strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi pankeilla on käynnissä tietojärjestelmähankkeita, joiden vaikutukset ovat viime vuosina näkyneet myös pankkien kuluissa. Järjestelmien kehittämisen yhteydessä huomioidaan myös etenevä digitalisaatiokehitys, vaikka hankkeet olisivat lähteneet liikkeelle perusjärjestelmien uudistamisesta.

Useat pankit ovat uudistaneet tai uudistamassa järjestelmiään tehostaakseen toimintaansa ja parantaakseen verkko- ja mobiilipalvelujen toimintaa ja kilpailukykyä. Uudistukset ovat näkyneet asiakkaille verkko- ja mobiilipalvelujen uudistumisina ja uusina maksamisen vaihtoehtoina. Pankeilla on käynnissä myös robotiikkaan ja keinoälyyn liittyviä hankkeita, joilla pyritään tehostamaan prosesseja ja poistamaan manuaalisen työn vaiheita. Nämä eivät välttämättä näy suoraan asiakkaille, mutta niillä tavoitellaan kustannussäästöjä. Digitalisaation kasvanut merkitys näkyy myös pankkien organisaatio- ja liiketoimintakaavioissa, joihin on lisätty digitalisaatioon liittyviä tehtäviä ja toimintoja.

Maksamisen innovaatiot ovat olleet lähinnä sovelluksia, jotka lisäävät maksutapahtuman käynnistämisen helppoutta. Maksamisen sovelluksissa hyödynnetään yleensä maksukortteja ja olemassa olevia maksujärjestelmiä. Uudet sovellukset siirtävät tyypillisesti rahat reaaliaikaisesti, mikä on yleinen trendi digitaalisen palveluissa.

Kotimaisen pankkisektorin vakavaraisuus vahva

Kotimaisen pankkisektorin ydinvakavaraisuussuhde laski vuonna 2017 1,1 prosenttiyksiköllä vuoteen 2016 verrattuna ja oli 21,0 % joulukuun 2017 lopussa. Kokonaisvakavaraisuussuhde laski 1,2 prosenttiyksiköllä 23,4 prosenttiin. Vakavaraisuussuhteiden laskua selitti ensisijaisesti Nordean sivukonttoristuminen, jonka myötä sektorin omat varat laskivat riskipainotettuja eriä voimakkaammin. Euroopan keskuspankin (EKP) OP Ryhmän vähittäisvastuille asettamista riskipainolattioista sekä vertailukelpoisen sektorin (pankkisektori pl. Nordea Pankki Suomi, Nordea Rahoitus ja Nordea Kiinnitysluottopankki) yritys- ja kotitalousluotonannon volyymikasvusta johtuva riskipainotettujen erien kasvu heikensi myös vakavaraisuussuhteita. Pankkiryhmäkohtaisten ydinvakavaraisuussuhteiden alin arvo, 12,7 %, oli 0,9 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2016 lopussa.

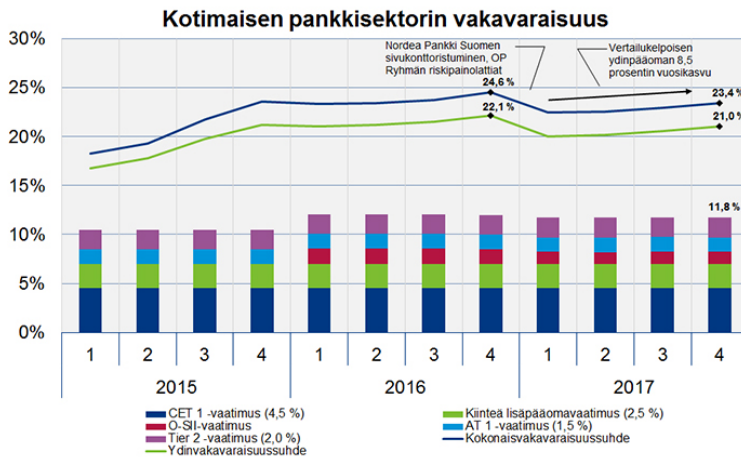
Suomen pankkisektorin kokonaisvakavaraisuussuhde ylittää selvästi vakavaraisuusvaatimukset. Kotimaisen pankkisektorin konsolidoitu, riskipainotettujen erien määrään suhteutettu omien varojen vaatimus oli vuoden 2017 lopussa 11,8 prosenttia. Pankkisektorin yhteenlaskettu pääomavaatimus koostuu 8 prosentin vähimmäisvakavaraisuusvaateesta, 2,5 prosentin kiinteästä lisäpääomavaateesta, systemisesti merkittävälle laitoksille asetetuista lisäpääomavaateista (ns. O-SII-puskuri) sekä vastuiden maantieteellisen jakauman ja vastuiden sijaintimaissa asetettujen muuttuvien lisäpääomavaatimusten perusteella määräytyvästä muuttuvasta lisäpääomavaateesta. Muuttuvan lisäpääomavaatimuksen vaikutus sektorin vakavaraisuusvaatimukseen on käytännössä olematon. Pankeista laadittavien kokonaisvaltaisten arvioiden yhteydessä pankeille on lisäksi

19.3.2018

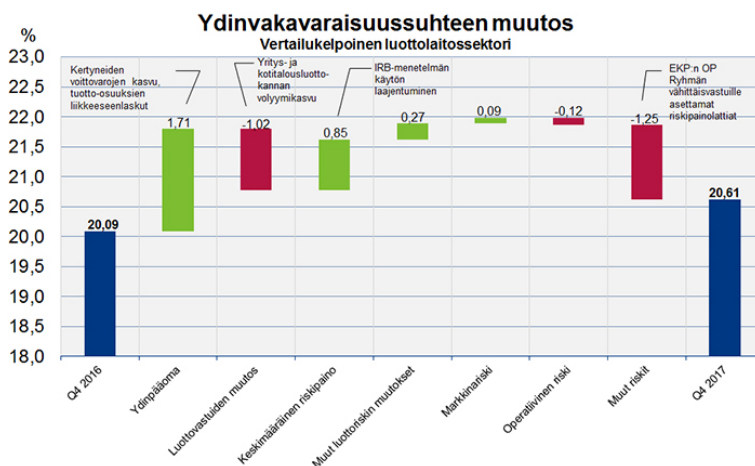
Julkinen

asetettu pankkikohtaisia harkinnanvaraisia lisäpääomavaatimuksia (ns. Pilarit 2 -vaade). EKP asettaa merkittävien pankkien ja Finanssivalvonta vähemmän merkittävien pankkien harkinnanvaraiset lisäpääomavaatimukset.

Lähde: Finanssivalvonta.

Vertailukelpoisen sektorin ydinpääoman 1,3 mrd. euron kasvu (+8,5 %) jarrutti vakavaraisuussuhteiden laskua ja vahvisti sektorin vakavaraisuussuhteita vuoden 2017 toisella, kolmannella ja neljännellä vuosineljänneksellä. Ydinpääoman aikavälin 2009–2017 vertailukelpoista keskimääräistä vuosikasvua (+6,9 %) vahvempi kasvu selittyi pääasiassa kertyneiden voitto- ja osuuskasvulla ja oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuilla. Vakavaraisuussuhteiden laskua hidasti myös vertailukelpoisen sektorin luottovastuiden keskimääräisen riskipainon lasku, joka selittyi luottoriskin sisäisten mallien (internal ratings-based, IRB) käytön laajentumisella ja vähäriskisten valtio- ja keskuspankkisaamisten suhteellisen osuuden kasvulla. Vertailukelpoisen pankkisektorin ydinvakavaraisuussuhde kohentui 0,5 prosenttiyksiköllä vuoden takaiseen verrattuna ja oli 20,6 % vuoden 2017 lopussa.

Lähde: Finanssivalvonta.

Suomen pankkisektorin vakavaraisuus selvästi eurooppalaista keskitasoa vahvempi

Suomen pankkisektorin vakavaraisuus on selvästi EU-alueen keskitasoa vahvempi. EU-alueen luottolaitosten keskimääräinen ydinvakavaraisuussuhde oli syyskuun 2017 lopussa 15,0 %, mikä on noin kuusi prosenttiyksikköä Suomen pankkisektorin suhdelukua heikompi. Suomen pankkisektorin keskimääräistä vahvemman ydinvakavaraisuussuhteen taustalla ovat keskimääräistä korkeampi omien varojen laatu ja määrä suhteessa toiminnan volyyymiin sekä keskimääräistä alhaisemmat riskipainot.

Suomen pankkisektorin keskimääräistä riskipainoa kuvaava riskipainotettujen erien ja taseen loppusumman suhde (RWA density) oli 33,4 % vuoden 2017 lopussa. Vastaava suhdeluku oli EU-alueella keskimäärin 36,3 % syyskuun 2017 lopussa. Erilaisten liiketoimintamallien ja riskiprofiilien lisäksi suhdelukujen eroa selittää vakavaraisuuslaskennan sisäisten mallien käytön laajuus. Suomessa erityisesti luottoriskin sisäisten mallien käyttö on eurooppalaista keskitasoa laajempaa, mikä osaltaan selittää Suomen pankkisektorin keskimääräistä alhaisempia riskipainoja.

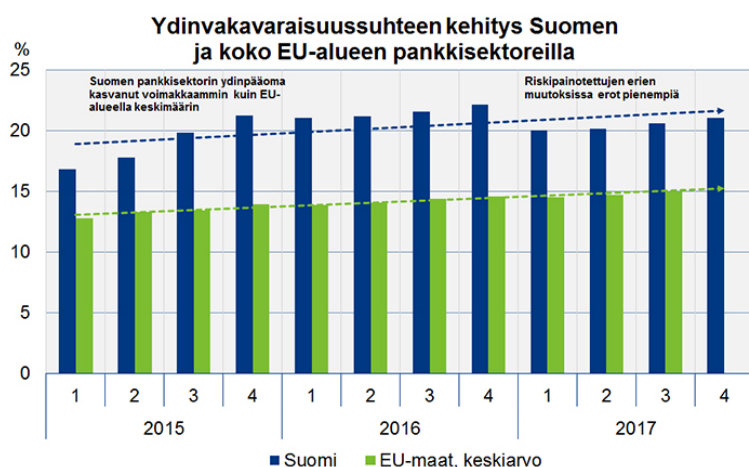

19.3.2018

Julkinen

Suomen pankkisektorin omavaraisuusaste kasvoi vuonna 2017 noin yhdellä prosenttiyksiköllä 6,8 prosenttiin. Pankkisektorin ensisijaiset omat varat ovat näin ollen yli kaksinkertaiset Baselin pankkivalvontakomitean ehdottamaan kolmen prosentin vähimmäisvaateeseen nähden. Pankkiryhmäkohtainen omavaraisuusaste oli alimmillaan 3,6 % (12/2016: 3,5 %). Omavaraisuusasteen parantumista selitti pääasiassa Nordean sivukonttoristuminen, jonka myötä omavaraisuusasteen laskennan kokonaisvastuut supistuivat ensisijaisia omia varoja voimakkaammin. Suomen pankkisektorin omavaraisuusaste on selvästi eurooppalaista keskitasoa vahvempi, sillä EU-alueen merkittävimpien pankkien keskimääräinen omavaraisuusaste oli 5,4 % syyskuun 2017 lopussa.

Suomen ja koko EU-alueen pankkisektoreiden vakavaraisuussuhteiden kehitys on ollut viime vuosina samansuuntaista. EU-alueen keskimääräinen ydinvakavaraisuussuhde on kasvanut suhteellisen tasaisesti vuosittain, mikä selittyy ensisijaisesti riskipainotettujen erien laskulla. Riskipainotettujen erien laskun taustalla on ennen kaikkea liiketoimintamallien rationalisointi ja luottokannan laadun parantuminen. Suomen pankkisektorin vakavaraisuus on kuitenkin vahvistunut nopeammin kuin EU-alueella keskimäärin, mikä selittyy erityisesti suomalaisten luottolaitosten ydinpääomien keskimääräistä voimakkaammalla kasvulla, mikä johtuu ennen kaikkea suomalaisten luottolaitosten keskimääräistä paremmasta kannattavuudesta.

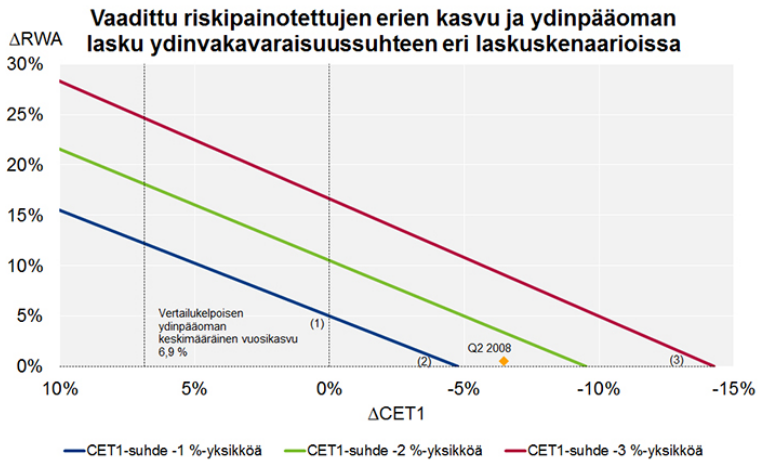
Pankkisektorin vakavaraisuuden merkittävä heikkeneminen edellyttäisi poikkeuksellisen suuria muutoksia pankkien kannattavuudessa tai riskeissä

Suomen pankkisektorin ydinvakavaraisuussuhteen yhden prosenttiyksikön lasku edellyttäisi, että riskipainotetut erät kasvaisivat sektoritasolla noin 4,3 mrd. eurolla (+5,0 %), mikäli sektorin ydinpääoma pysyisi muuttumattomana (1). Mikäli ydinpääoma kasvaisi noin 1,2 mrd. eurolla, mikä vastaa ydinpääoman edellisen yhdeksän vuoden vertailukelpoista keskimääräistä vuosikasvua (+6,9 %), ydinvakavaraisuussuhteen yhden prosenttiyksikön lasku edellyttäisi, että riskipainotetut erät kasvaisivat noin 10,5 mrd. eurolla (+12,2 %). Mikäli liiketoiminnan volyyymi pysyisi muuttumattomana, riskipainotettujen erien vaadittu kasvu edellyttäisi, että keskimääräinen riskipaino (RWA density) kasvaisi noin 4,1 prosenttiyksiköllä ja ylittäisi EU-alueen keskiarvon.

19.3.2018

Julkinen

Lähde: Finanssivalvonta

Jos taas riskipainotetut erät pysyisivät muuttumattomina, ydinpääoman tulisi laskea sektoritasolla noin 861 milj. eurolla (-4,8 %), jotta sektorin ydinvakavaraisuussuhde heikkenisi yhdellä prosenttiyksiköllä (2). Ydinvakavaraisuussuhteen kolmen prosenttiyksikön lasku edellyttäisi puolestaan jo 2,6 mrd. euron (-14,3 %) laskua sektorin ydinpääomissa (3).

Jos yritysjärjestelyt ja rakennemuutokset jätetään pois tarkastelusta, vertailukelpoisen sektorin ydinvakavaraisuussuhde laski edellisen 10 vuoden ajanjaksolla voimakkaimmin vuoden 2008 toisella vuosineljänneksellä, jolloin sektorin ydinpääoma supistui 6,5 prosentilla ja riskipainotetut erät kasvoivat noin yhdellä prosentilla. Mikäli vastaava skenaario toteutuisi nyt, sektorin ydinvakavaraisuussuhde laskisi 1,5 prosenttiyksiköllä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Suomen pankkisektorin vakavaraisuuden huomattava heikentyminen edellyttäisi poikkeuksellisen suuria muutoksia pankkien kannattavuudessa tai riskeissä. Nykyisessä kotitalouksien korkean velkaantuneisuuden ja matalien korkojen sävyttämässä toimintaympäristössä vakavaraisuuden voimakkaan heikkenemisen mahdollinen, joskin varsin epätodennäköinen ajuri voisi esimerkiksi olla korkotason voimakkaasta noususta ja asuntojen hintojen laskusta aiheutuva velanhoitokyvyn yleinen heikkeneminen, joka kasvattaisi pankkien arvonalentumiskirjauksia ja riskipainoja merkittävästi. Toisaalta suomalaisten pankkien korkeat vapaaehtoiset pääomapuskurit vahvistavat sektorin häiriönstietokykyä vakavienkin kriisien varalle.

Finanssivalvonnan asettamalla asuntoluottojen riskipainolattialla vähäiset välittömät vakavaraisuusvaikutukset

Vuoden 2018 alussa voimaan astuneen asuntoluottojen 15 prosentin riskipainolattian välittömän vakavaraisuusvaikutuksen arvioidaan jäävän varsin vähäiseksi, sillä EKP:n OP Ryhmän kiinteistövakuudellisille vähittäisvastuulle asettama riskipainolattia on Finanssivalvonnan riskipainolattiaa korkeampi, minkä vuoksi Finanssivalvonnan riskipainolattia ei vaikuta OP Ryhmän vakavaraisuuteen tällä hetkellä.

Mikäli Suomeen myönnettyjen asuntoluottojen keskimääräisen riskipainon estimaattina käytetään Suomeen myönnettyjen kiinteistövakuudellisten vähittäisluottojen keskimääräistä riskipainoa ja mikäli luottolaitosten oletetaan reagoivan riskipainolattiaan vapaaehtoisia pääomapuskureitaan supistamalla, Finanssivalvonnan riskipainolattian ydinvakavaraisuussuhdetta heikentävä vaikutus olisi sektoritasolla noin 0,4 prosenttiyksikköä vuoden 2017 lopun tietojen perusteella.

Sektorin ydinpääoman tulisi kasvaa noin 327 milj. eurolla (+1,8 %), jotta ydinvakavaraisuussuhde pysyisi riskipainolattiasta huolimatta muuttumattomana. Ydinpääoman kasvuvaade vastaa vertailukelpoisen sektorin ydinpääoman keskimääräistä neljännesvuosittaista kasvuvauhtia kahden viime vuoden aikana. Mikäli EKP:n riskipainolattiat jätetään huomioimatta, Finanssivalvonnan riskipainolattia heikentäisi sektorin ydinvakavaraisuussuhdetta noin 1,3 prosenttiyksiköllä.

IFRS 9 -standardin välitön vaikutus Suomen pankkisektorin vakavaraisuuteen pieni

Suomalaisten pankkien omien arvioiden mukaan vuoden 2018 alussa voimaan astuneen IFRS 9 -standardin vakavaraisuusvaikutukset johtuvat pääasiassa uudistetusta arvonalentumismallista. Suurin osa pankeista arvioi, että IFRS 9 -standardin käyttöönotto ei vaikuta vakavaraisuussuhteisiin merkittävästi. Suurimmillaan standardin arvioitiin heikentävän kokonaisvakavaraisuussuhdetta noin 0,5 prosenttiyksiköllä. Arvioitujen vaikutusten perusteella standardi vaikuttaa hieman voimakkaammin standardimenetelmää soveltavien pankkien vakavaraisuuteen, mikä on linjassa EBAn vaikutusarvion tulosten kanssa.

Mikäli IRB-menetelmää soveltavien pankkien arvonalentumiset ovat olleet vakavaraisuuslaskennan odotettuja tappioita

19.3.2018

Julkinen

pienemmät ennen IFRS 9 -standardin soveltamista, osa arvonalentumisten kasvun vakavaraisuusvaikutuksesta pystytään kattamaan arvonalentumisten alijäämällä, mikä pienentää uudistetun arvonalentumismallin välitöntä vakavaraisuusvaikutusta. Suomalaisista pankeista ainoastaan yksi on ilmoittanut soveltavansa siirtymäsäännöksiä uudistetun arvonalentumismallin vakavaraisuusvaikutusten lieventämiseksi.

Luottolaitostoiminnan kasvaneet pääomavaatimukset heikensivät rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuutta

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuussuhdeluku laski omien varojen vähimmäisvaatimuksen 11,1 prosentin kasvun myötä 1,55:een (12/2016: 1,65). Omien varojen vähimmäisvaateen kasvu johtui pääasiassa luottolaitostoiminnan pääomavaateen 15,6 prosentin kasvusta, jonka taustalla olivat EKP:n asettamat riskipainollatit sekä vuoden 2017 aikana voimaan astuneet harkinnanvaraiset lisäpääomavaatimukset (ns. Pilari 2 -vaateet). Omien varojen yhteenlasketusta vähimmäisvaateesta 60 % koostuu luottolaitostoiminnasta ja 40 % vakuutustoiminnasta. Ryhmittymien omien varojen 4,2 prosentin kasvu lievensi kasvaneiden vaatimusten vakavaraisuutta heikentävää vaikutusta.

Hyvä tuottokehitys kompensoi kasvaneita kuluja

Pankkisektorin liiketulos oli vuonna 2017 vajaa 2,3 mrd. euroa. Vertailukelpoinen liikevoitto (pankkisektori pl. Nordea Pankki Suomi, Nordea Rahoitus ja Nordea Kiinnitysluottopankki) nousi hieman edellisvuoden lopusta. Tuloslaskelman keskeiset tuottoerät kehittyivät positiivisesti vuoden aikana. Toisaalta liiketoiminnan kulut nousivat ja söivät tuottokasvun vaikutusta liiketulokseen.

Palkkiotuotot nousivat vuoden takaisesta. Erityisesti arvopaperimarkkinoiden positiiviseen kehitykseen pohjautuvat tuotot nousivat. Positiivinen markkinakehitys nosti omaisuudenhoidossa olevien varojen arvoja ja toisaalta kasvatti sijoitusrahas-toihin liittyviä palkkioita. Näitä arvopaperisidonnaisia palkkiotuottoja oli yli kolmannes kaikista palkkiotuotoista. Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot nousivat vuoden aikana erityisesti johdannaisten arvonmuutosten seurauksena.

Osalla toimijoista sijoitustoiminnan tuottoja lisäsivät oman pääoman ehtoisten instrumenttien myynnit. Myyntien taustalla oli jossain määrin vuoden 2018 alussa voimaan tullut rahoitusinstrumenttistandardi IFRS 9. Uudessa standardissa nämä instrumentit tulevat pääsääntöisesti tuloslaskelman kautta arvostettaviksi. Peruuttamattomalla päätöksellä oman pääoman ehtoisia instrumentteja voidaan edelleen luokitella laajan tuloksen kautta arvostettavien ryhmään. Mutta toisin kuin aiemmin, omaan pääomaan kirjattuja positiivisia arvonmuutoksia ei voida myyntien yhteydessä enää realisoida tuloksen kautta.

Vuoden 2017 lopussa pankkisektorin kulut olivat noin 3 mrd. euroa ja vertailukelpoinen nousu oli yli 9 %. Suurin suhteellinen nousu kohdistui hallintokuluihin esim. IT-, konsultointi- ja koulutuskuluihin. Henkilöstökulut pysyivät edellisvuoden tasolla noin 1,2 mrd. eurossa. Toiminnan kehittämisen myötä laitteiden ja järjestelmien uusiminen nosti arvonalentumispoistot noin 60 milj. euroon, mikä oli yli kuusinkertainen edellisvuoteen nähden. Myös suunnitelman mukaiset poistot nousivat, mikä indikoi uusien järjestelmien käyttöönottoa.

Tuloslaskelman nettomääräiset arvonalentumiset olivat noin 84 milj. euroa eli vain 0,04 % luottokannasta. Arvonalentumisten pienentymisellä ei voida juurikaan supistaa kuluja, toisin kuin joissakin Euroopan maissa.

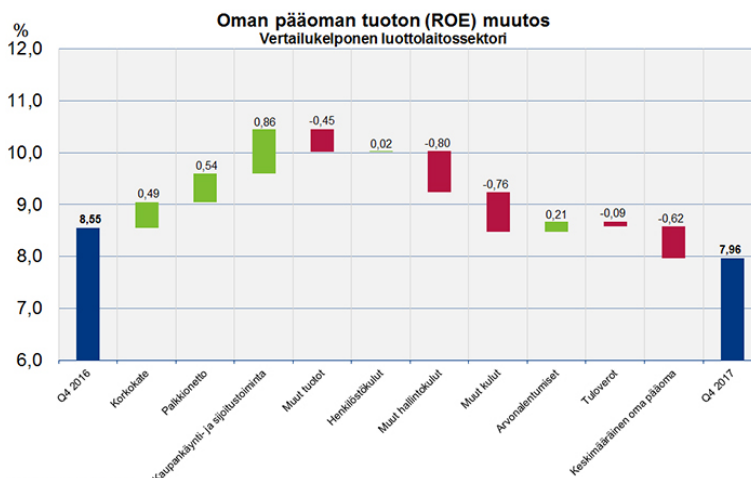
Vuoden 2018 alusta voimaan tullut IFRS 9 ja odotettuihin luottotappioihin perustuvan arvonalentumismallin odotetaan lisäävän arvonalentumisia jossain määrin erityisesti luottoriskin standardimallia käyttävillä pankeilla. Siinä vaiheessa kun luottoriskin katsotaan lisääntyneen merkittävästi, lainan odotettu luottotappio pitää kirjata koko sen juoksuajalta. Tässä yhteydessä tuloslaskelman arvoalentumisten määrässä voi tapahtua tasohyppäys ja volatilitteetti kasvaa. Sektoritasolla arvonalentumisten kasvu jäänee kuitenkin maltilliseksi.

Vuoden 2017 syyskuun lopussa EU-alueen pankkien keskimääräinen ROE oli noin 6,5 %. Kotimaisen pankkisektorin oman pääoman tuotto (ROE) oli vuoden 2017 lopussa tätä korkeampi, lähes 8 %. Vuoden aikana pankkisektorin oman pääoman tuottoa kuitenkin heikensi kasvaneiden kulujen lisäksi oman pääoman kasvu.

19.3.2018

Julkinen

Korkokate edelleen merkittävin tulonlähde

Korkokate on edelleen pankkisektorin merkittävin tuottoerä, vaikka palkkiotuotot ovat kasvattaneet osuuttaan kokonaisuutosta. Korkokatteella ei pystytä kattamaan pankkisektorin operatiivisia kuluja, joten vaihtoehtoiset tulolähteet ovat välttämättömiä. Jotkut toimijoista keskittyvätkin enemmän palkkiotuottojen kuin korkokatteen kasvattamiseen. Matalana jatkuneen korkotason ympäristössä korkokatteen vuosikasvu edesauttoivat luottokannan kasvu sekä edullinen varainhankinta.

Luottolaitossektorin tase oli vajaa 280 mrd. euroa ja vertailukelpoinen kasvu oli noin 5 %. Suhteellisesti eniten kasvoivat keskuspankkitalletukset. Kasvu saattaa johtua sopivien sijoituskohteiden puutteesta matalan korkotason ympäristössä tai toisaalta jossain määrin Euroopan keskuspankin lainaohjelmista, jotka lisäävät pankkien käteisvaroja. Keskuspankkitalletuksista maksettiin negatiivista korkoa yli 90 milj. euroa, mikä oli lähes 50 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

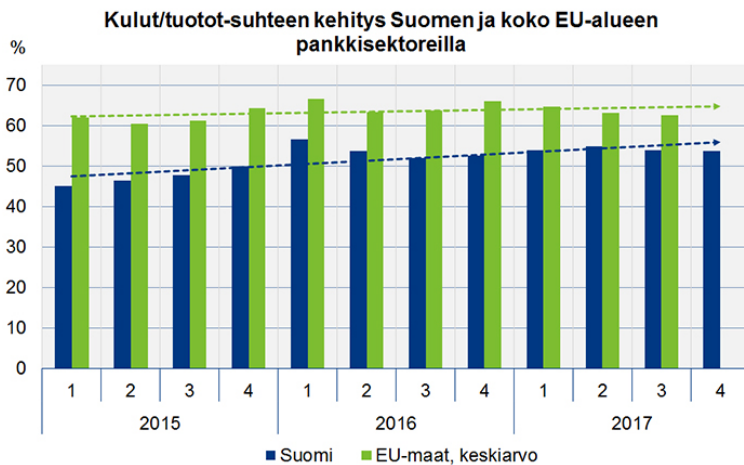
Luotot yleisölle olivat noin 184 mrd. euroa ja edelleen yli 60 % sektorin taseesta. Luottokannan kasvusta huolimatta, korkotuottoja kotitalousluotoista saatiin edellisvuotta vähemmän. Tämä kertoo erityisesti asuntoluottojen kovasta kilpailusta ja alhaisista marginaaleista. Uusien asuntolainojen keskiporko laski Suomen Pankin tilastojen mukaan alle prosenttiin. Korkotuotot suhteessa kantaan ovat pysytelleet 1,4 prosentin tuntumassa. Yritysluotot kasvoivat kotitalousluottoja nopeammin ja kysynnän odotetaan myös jatkuvan suhteellisen vilkkaana. Yritysluottokannan jakaumassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kiinteistötoimiala on ylivoimaisesti merkittävin sektori, yli 50 prosentin osuudella kannasta.

Talletusvarainhankinnan saatavuus ja hinta on keskeinen korkokatetta turvaava tekijä, sillä markkinavarainhankinnan osuuden kasvu lisää varainhankinnan kustannusten herkkyyttä markkinamuutoksille. Sekä yleisötalletusten että markkinavarainhankinnan korkokulut olivat edellisvuotta alhaisemmat. Talletuskannan keskiporko pysytteli lähellä nollaa, jolloin korkokuluissa ei ole enää merkittävää laskuvaraa. Myös talletuksiin liittyviä maksuja voidaan periä vain rajoitetusti.

Yleisötalletukset olivat vuoden 2017 lopussa noin 107 mrd. euroa. Vertailukelpoinen kasvu vuoden 2016 lopusta oli 5,4 %. Suhteellisesti eniten kasvoivat yritysten käyttötilien ja yön yli-talletusten saldot. Samaan aikaan suurista yritystalletuksista perityt negatiiviset korot ylittivät ensimmäistä kertaa keskuspankkitalletuksille maksetut korot, millä oli positiivinen vaikutus korkokatteeseen.

Suomalaiset pankit ovat keskimäärin eurooppalaisia pankkeja tehokkaampia

Mittavien liiketoiminnan kehittämishankkeiden odotetaan lisäävän tehokkuutta lähivuosina, kun uudet järjestelmät ja automatisoidut prosessit saadaan käyttöön. Sitä ennen kulupaineet jatkuvat ja kehittämishankkeisiin liittyvät menot nostavat pankkisektorin kulutasoa. Kulut suhteessa taseen loppusummaan mittaa tehokkuutta suhteessa pankin kokoon, eikä ole yhtä sidoksissa pankin kannattavuuteen kuin kulut/tuotot -suhte. Euroopassa kulut suhteessa taseen loppusummaan on pysytellyt 1,3 prosentin tuntumassa. Suomessa pankkisektorin kulut suhteessa taseeseen oli vuoden 2017 lopussa hieman parempi eli vajaa 1,1 %. Isot toimijat hyötyvät skaalaeduista enemmän, mikä näkyy myös tehokkuutta mittaavien tunnuslukujen hajonnassa. Myös kulut/tuotot-suhteella mitattuna suomalaiset pankit ovat keskimäärin tehokkaampia kuin EU-alueella, vaikkakin ero on viime vuosina kaventunut.

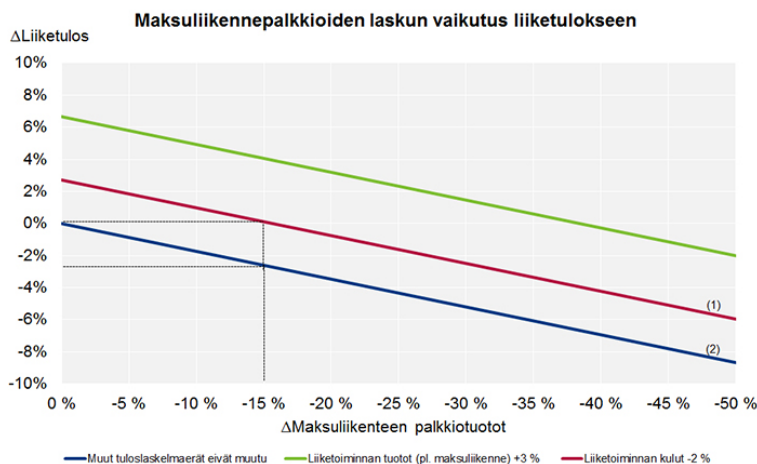

Lähde: Finanssivalvonta, Euroopan keskuspankki.

Maksupalvelutuottojen osuus kokonaistuotoista vaihtelee suuresti

Uuden maksupalveludirektiivin myötä pankit avaavat teknisiä rajapintojaan muille toimijoille. Rajapintojen avautuessa pankkien on ratkaistava milloin niiden on tarkoituksenmukaista kehittää omia maksamisen sovelluksia ja milloin jättää ratkaisut muiden toimijoiden kehitettäväksi. Uusi maksupalveludirektiivi mahdollistaa maksutapahtuman käynnistämisen asiakkaan maksutililtä suoraan maksusaajalle ja tilitietojen hyödyntämisen uudellisissa talouden hallinnan sovelluksissa tai vaikka asiakkaiden käyttämien palveluiden edullisuuden arvioinnissa ja kilpailuttamisessa. Näitä palveluita tulee markkinoille todennäköisesti vähitellen vuosien 2018 - 2019 aikana. Uudistuksella on todennäköisesti negatiivinen vaikutus pankkien maksuliikennepalkkioihin tulevina vuosina. Toisaalta muutos on myös mahdollisuus löytää uudentyyppistä liiketoimintaa maksupalvelujen tarjoamisessa.

Maksuliikennepalkkioiden osuus pankkien tuotoista vaihtelee merkittävästi eri toimijoiden välillä. Keskimäärin maksuliikennepalkkiot edustavat noin 7 % tuotoista, kun joillakin pankeilla osuus on lähes 15 %. Näin ollen, alla kuvatut vaikutukset liiketuloson olisivat osalla toimijoista selvästi suurempia.

Lähde: Finanssivalvonta.

Mikäli toimintaa saadaan tehostettua ja kuluja karsittua 2 prosentilla, maksuliikenteen palkkiot voisivat pudota 15 % vaikuttamatta tulokseen (1) Mikäli kulujen karsiminen ei onnistu eikä toisaalta korvaavia tuottoja löytyisi, sama 15 prosentin heikennys maksuliikennepalkkioissa aiheuttaisi lähes 3 prosentin tulosheikennyksen (2).

Kotitaloussektorin järjestämättömien saamisten osuuden nousu tasaantunut

Kotitalouksien velkaantumisaste¹ on ollut yhtäjaksoisesti nousussa jo parikymmentä vuotta ja saavutti vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä ennätysmäisen 128 prosentin tason. Asunto-osakeyhtiöiden lainat² ovat nousseet vuodessa 16 %, ollen vuoden 2017 lopussa 11,6 mrd. euroa. Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen tietojen mukaan yhtiölainat ovat olleet

19.3.2018

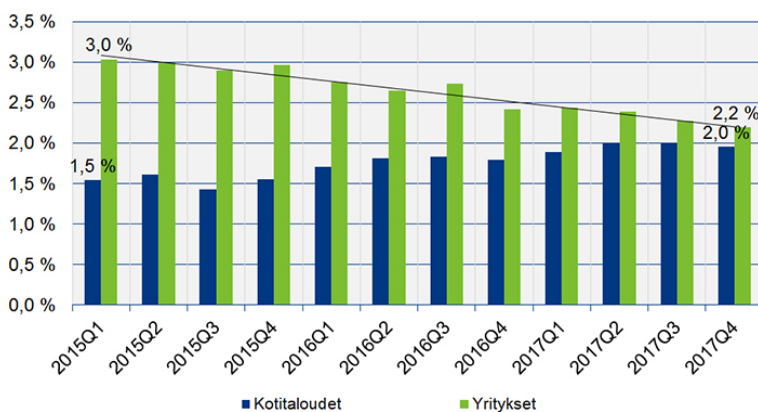
Julkinen

suurin kotitalouksien velkaantumisasastetta kasvattava tekijä jo vuodesta 2013 lähtien. Järjestämättömät saamiset näissä luotoissa ovat kuitenkin matalalla tasolla.

Kotitaloussektorilla järjestämättömien saamisten osuuden nousutrendi on tasaantunut, ja kolmen viimeisen kvartaalin lukema on pysynyt lähes ennallaan. Yrityssektorilla järjestämättömien luottojen osuuden laskutrendi on edelleen jatkunut³. Tätä kehitystä tukevat Tilastokeskuksen tiedot, joiden mukaan vuonna 2017 laitettiin konkurssseja vireille noin 10 % vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Eurooppalaisessa vertailussa järjestämättömien saamisten määrä Suomessa on maltillinen. EU-alueella kotitalouksien järjestämättömien saamisten osuus sektorin luotoista on yli kaksin- ja yrityssektorilla yli kolminkertainen verrattuna Suomeen.

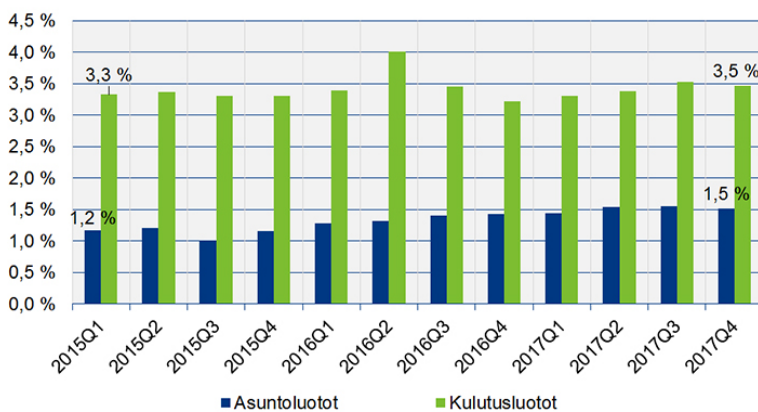
Järjestämättömät saamiset suhteessa luottokantaan

Lähde: Finanssivalvonta.

Kulutusluottoihin kohdistui suhteellisesti enemmän järjestämättömiä saamisia kuin asuntoluottoihin. Mahdollinen korkotason nousu kohdistuisi erityisesti niihin asuntoluottoihin, joissa kuukausierä kasvaa korkojen noustessa. Näissä luotoissa riskinä on, että järjestämättömät saamiset lähtevät kasvuun korkotason noustessa ja kuukausierien kasvaessa.

Järjestämättömät saamiset suhteessa luottokantaan

Lähde: Finanssivalvonta.

Finanssivalvonta on tammikuussa saanut päätökseen teema-arvion, jossa selvitettiin luottolaitosten kulutusluottoihin liittyviä käytäntöjä. Arviossa (linkki artikkeliin) ilmeni, että kulutusluottojen myöntökriteerit ovat löystyneet ja sääntelyn noudattamisessa on puutteita.

Finanssivalvonta on myös selvittänyt, kuinka pankit noudattavat sääntelyä lainanhoitojoustosaamisten viranomaisraportoinnin osalta. Lainanhoitojoustollisilla saamisilla tarkoitetaan lainoja, joiden ehtoja on kevennetty asiakkaan taloudellisten vaikeuksien perusteella. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan pankit raportoivat lainanhoitojoustosaamistensa määrän liian vähäisenä. Syynä tähän on se, etteivät pankit tunnista kaikkia lainanhoitojoustosaamisista, pankit tunnistavat ne liian myöhään tai lainanhoitojoustosaamiset tervehtyvät liian nopeasti. Myös järjestämättömät saamiset, joihin oli tehty lainanhoi-

19.3.2018

Julkinen

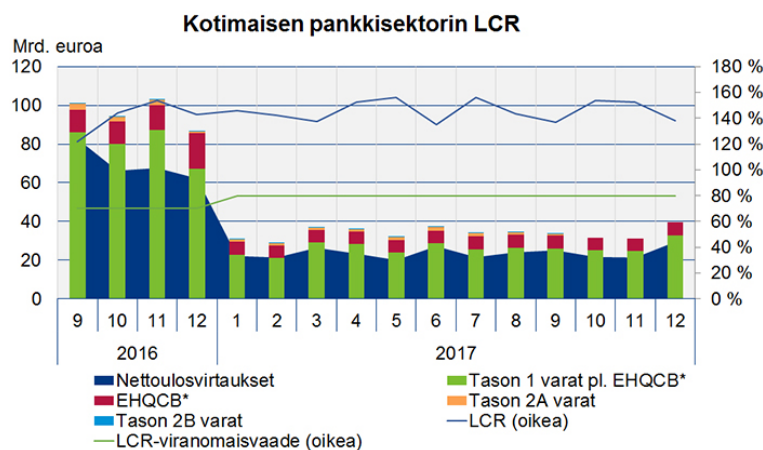
tojousto, raportoitiin liian vähäisenä. Finanssivalvonta on käynyt pankkien kanssa läpi kyseiset puutteet ja huomioi ne pankeista säännöllisesti laadittavissa valvojan arvioissa. Lisäksi puutteiden käsittelyä jatketaan tarpeen mukaan pankkeihin tehtävissä tarkastuksissa.

Pankkisektorin lyhyen ajan maksuvalmius hyvällä tasolla

Kotimaisen pankkisektorin maksuvalmius säilyi hyvänä vuonna 2017. Pankkien maksuvalmiutta 30 päivän stressiperiodin aikana kuvaava LCR-suhdeluku (Liquidity Coverage Ratio, maksuvalmiusvaatimus) oli vuoden lopussa 138 %, mikä on reilusti yli viranomaisvaatimuksen, mutta hieman alle EU:n keskimääräisen tason (141 % Q3/2017). Lakisääteinen vaatimus LCR-suhdeluvulle oli 80 % vuonna 2017, mutta se nousi vuoden 2018 alusta täyteen 100 prosenttiin. Kaikkien kotimaisten pankkien LCR-suhdeluku oli yli 100 % vuoden lopussa. Maksuvalmiusasetuksen mukaisesti LCR-suhdelukua seurataan päivittäin, mutta se raportoidaan kuukausittain. Kuukausittainen koko kotimaista pankkisektoria kuvaava suhdeluku on vaihdellut vuoden 2017 aikana 135 prosenttiin ja 156 prosenttiin välillä. Pankkikohtaiset erot LCR-suhdeluvun tasossa ovat suuria, Joillakin pankeilla kuukausittainen LCR-suhdeluvun vaihtelu on ollut erittäin voimakasta.

Pankkien LCR-kelpoiset varat kasvoivat odotetusti loppuvuonna päätyen 40,6 mrd. euroon, mutta ulosvirtaukset kasvoivat suhteessa enemmän, minkä johdosta LCR-suhdeluku laski hieman. LCR kelpoisten maksuvalmiuspuskurien kasvu selittyi lähes yksinomaan nostettavissa olevien keskuspankkireservien kasvulla.

Puskurien koostumusta voidaan pitää hyvänä, koska maksuvalmiusasetuksessa määritellyt puskurin koostumusta koskevat minimivaatimukset ylittyvät selvästi. Tason 1 varat eli erittäin likvidit varat muodostavat 97 % puskureista. Suurin yksittäinen omaisuuserä on nostettavissa olevat keskuspankkireservit, joiden osuus puskurista on 56 %. Toiseksi suurimman yksittäisen omaisuuserän muodostavat erittäin hyvälaatuiset katetut joukkolainat, joiden osuus on 17 %. Osuus on suuri eurooppalaisessa vertailussa (3 % Q3/2017). Erittäin hyvälaatuisen katettujen joukkolainojen suuri osuus ei sinänsä ole huono asia, mutta niiden riittävään hajautukseen on kiinnitettävä huomiota.

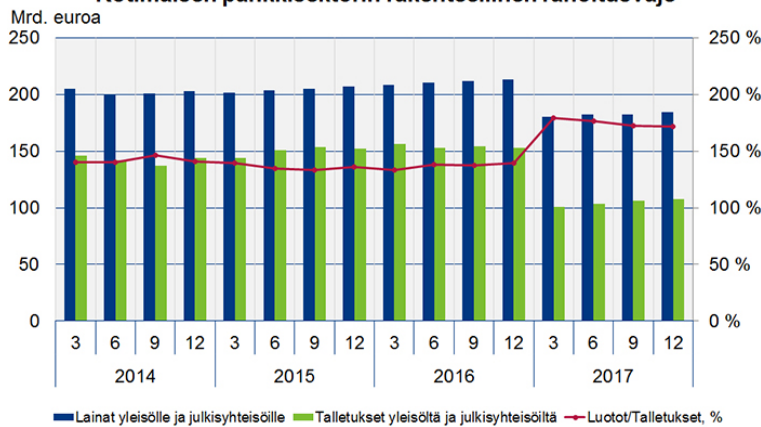

Riippuvuus markkinaehtoisesta varainhankinnasta EU:n suurimpia

Suurin osa suomalaisista pankeista lainaa enemmän kuin kerää varoja talletuksilla. Tämä tarkoittaa, että pankit rahoittavat antolainaus toimintaa talletusten lisäksi markkinarahoituksella. Rakenteellinen rahoitusvaje eli luottojen ja talletusten erotus oli joulukuun lopussa 77 mrd. euroa ja vajetta kuvaava luotto/talletukset suhdeluku (LTD, Loan to Deposit) oli 172 %. LTD on Suomessa selvästi korkeampi kuin EU:ssa keskimäärin (118 % Q3/2017). Korkeaa LTD-lukua selittävät osittain luottoyhteisöt, jotka eivät ota vastaan yleisötalletuksia, vaan ne rahoittavat antolainaus toimintaansa pelkästään markkinoilta haetavalla rahoituksella. Talletuspankkien luotto/talletukset suhdeluku on 122 %.

Kotimaisen pankkisektorin rakenteellinen rahoitusvaje

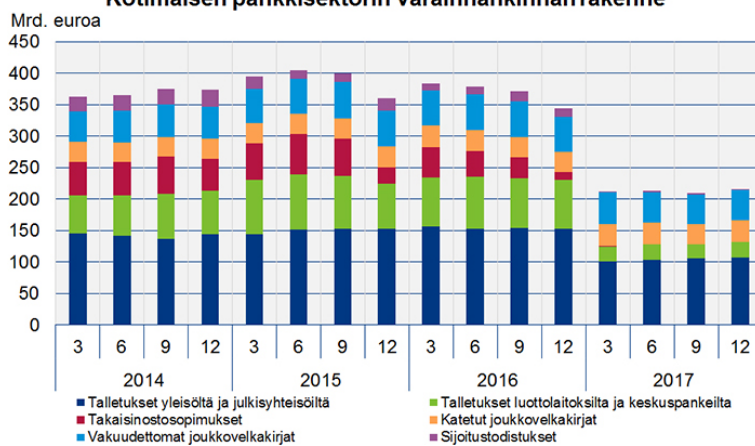

Lähde: Finanssivalvonta.

Varainhankinnan rakenne on pysynyt melko muuttumattomana vuoden 2017 aikana. Vuoden 2016 loppuun verrattuna markkinavarainhankinnan osuus on supistunut selvästi Nordean juridisen rakenteen muutoksen seurauksena. Markkinavarainhankinnan, joka muodostuu yleiseen liikkeeseen lasketuista joukkolainoista ja talletuksista luottolaitoksilta ja keskuspankeilta, osuus on kuitenkin vielä puolet koko varainhankinnasta.

Markkinavarainhankinnan riippuvuudesta aiheutuvaa riskiä voidaan vähentää tehokkaalla hajautuksella. Markkinavarainhankinta hajautuu hyvin eri rahoituslähteisiin. Riippuvuus lyhytaikaisesta markkinavarainhankinnasta on vähentynyt selvästi viime vuosien aikana sääntelyn ohjatessa varainhankintaa pidempiaikaisiin rahoituslähteisiin. Sijoitustodistusten osuus koko varainhankinnasta on supistunut jo alle prosenttiin.

Kotimaisen pankkisektorin varainhankinnan rakenne

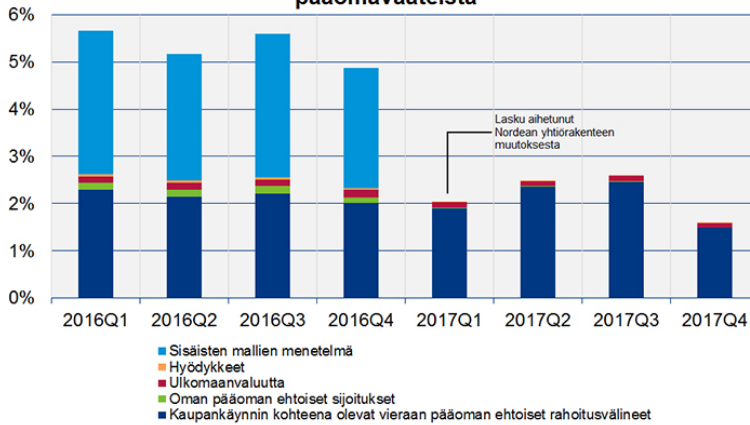
Lähde: Finanssivalvonta.

Markkinariskin pääomavaatimusten merkitys laskenut; nyt lähellä eurooppalaista keskitasoa

Markkinariskin pääomavaatimukset muodostavat kotimaisen pankkisektorin osalta vain pienen osan kokonaispääomavaatimuksista ja tätä trendiä on voimistanut vuoden 2017 alussa tapahtuneet muutokset pankkisektorin rakenteessa. Suomalaisen pankkien markkinariskin pääomavaatimukset ovat olleet aikaisemmin korkeammat kuin eurooppalaisilla pankeilla keskimäärin, mutta nykytaso on jo lähellä eurooppalaista keskitasoa eli noin 2–3 % kokonaisvakavaraisuusvaatimuksista. Markkinariskeille varattava pääoma on pysynyt vähäisenä, koska osake- ja korkoinstrumenteille tulee markkinariskin pääomavaade vain silloin, kun kyseiset positiot on otettu kaupankäyntitarkoituksessa. Muussa tapauksessa kyseisten positoiden pääomavaade määräytyy luottoriskin pääomavaatimusten mukaisesti. Markkinariskin pääomavaatimus aiheutuu lähes yksinomaan korkoinstrumenteista eli käytännössä korkojohdannaisista ja velkakirjaomistuksista sekä hyvin vähäisessä määrin valuuttakurssiriskeistä, hyödykepositioista ja sijoituksista oman pääoman ehtoihin instrumentteihin.

Markkinariskin pääomavaatimusten osuus kaikista pääomavaateista

Lähde: Finanssivalvonta.

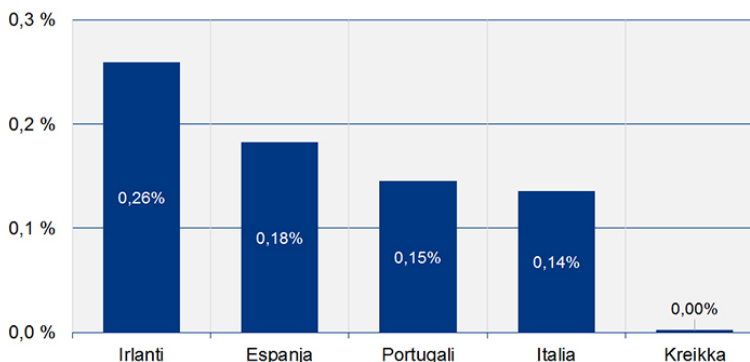
Pankkien sijoitukset riskipitoisiin velkakirjoihin pysyneet vähäisinä

Pankit pitävät taseessaan velkakirjoja muun muassa täyttääkseen sitovat likviditeettivaatimukset. Pankkien taseissa olevista velkakirjoista hieman yli puolet on sellaisia varoja, joita pankit käyttävät maksuvalmiusvaatimuksen (LCR) täyttämiseen.

Pankkien velkakirjaomistukset ovat tyypillisesti rahoitustaseessa, jolloin niihin sovelletaan luottoriskin pääomavaatimuksia. Suurin osa velkakirjaomistuksista on kirjanpidossa kuitenkin luokiteltu myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, jolloin ne tulee arvostaa käypään arvoon laajan tuloksen kautta ja arvonmuutoksilla on siten vaikutusta myös pankkien vakavaraisuuteen.

Pankkien velkakirjaomistuksista suurin osa on valtionlainoja tai toisten pankkien liikkeeseen laskemia vakuudettomia ja katettuja joukkolainoja. Maantieteellisesti katsottuna pankkien velkakirjaomistuksista suurin osa on suomalaisten, saksalaisten, ranskalaisten ja ruotsalaisten toimijoiden kuten valtioiden tai pankkien liikkeeseen laskemia velkakirjoja. Suomalaisilla pankeilla on taseissaan vain hyvin pieni määrä ns. GIIPS-maiden (Kreikka, Irlanti, Italia, Portugali ja Espanja) velkakirjoja, jotka mielletään yleisesti riskipitoisemmiksi kuin esimerkiksi Suomen tai Saksan valtionlainat.

GIIPS-maiden velkakirjojen osuus velkakirjasijoituksista

Lähde: Finanssivalvonta.

Suomalaispankeilla ei merkittäviä valuuttariskejä

Valuuttakurssiriskeille tulee sitova pääomavaade vain, jos avoin lyhyt tai pitkä nettovaluuttaposition on yli 2 % pankin omista varoista riippumatta siitä aiheutuuko kyseinen positio kaupankäyntivarastosta vai rahoitustaseesta. Kotimaisen pankkisektorin osalta kyseinen raja-arvo ylittyy vain kolmella pankilla tai pankkiryhmällä yhteensä 14 pankista tai pankkiryhmästä. Pankkisektorin valuuttariskejä voidaankin tästä syystä pitää vähäisinä.

19.3.2018

Julkinen

Avoin nettovaluuttapositio muodostuu suurimmaksi osaksi sellaisista sijoituksista, joiden valuutta ei ole tiedossa ja Yhdysvaltain dollarista sekä Norjan ja Ruotsin kruunusta. Jos sijoituksen valuutta ei ole tiedossa, kyseinen sijoitus katsotaan kokonaan vieraan valuutan määräiseksi eikä sitä saa netottaa muiden avoimien valuuttapositioiden kanssa.

Pankkisektorin osakeriskit kokonaisuudessaan vähäiset

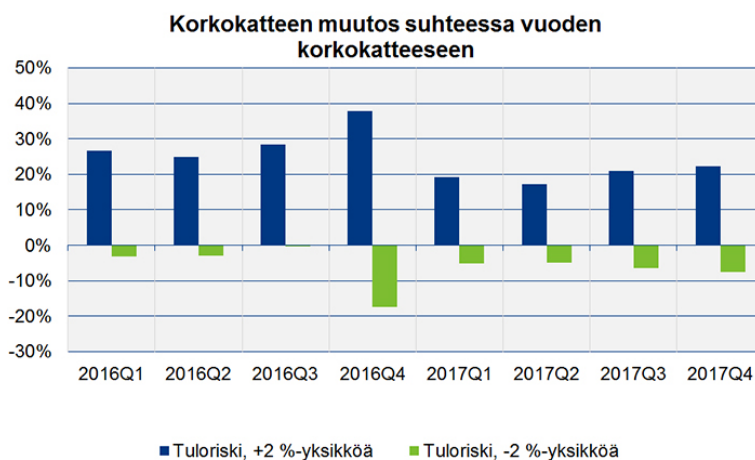
Suomalaisten pankkien suorat sijoitukset oman pääoman ehtoihin instrumentteihin kuten osakkeisiin ja rahastoihin ovat kokonaisuudessaan vähäiset. Pankkikohtaiset erot suorissa sijoituksissa oman pääoman ehtoihin instrumentteihin ovat suuria. Tästä huolimatta osakkeiden tai rahastojen arvonalenemisten täytyisi olla hyvin merkittäviä ennen kuin pankkien vakavaraisuus olisi vaarassa kyseisten arvonalentumisten vuoksi.

Pankit voivat altistua osakeriskeille myös johdannaisten kautta, mutta suomalaisten pankkien osakejohdannaispositiot ovat myös vähäiset. Osakejohdannaisten kirjanpitoarvo on vain parin prosentin luokkaa kaikkien johdannaisten kirjanpitoarvosta. Kokonaisuutena suomalaisten pankkien suoria ja epäsuoria osakeriskejä voidaan näin ollen pitää vähäisinä.

Korkojen nousulla tyypillisesti myönteinen vaikutus pankkien korkokatteeseen

Pankkien rahoitustaseen korkoriski liittyy tyypillisesti korkokatteen muutoksiin korkotason muutosten seurauksena, joka voi johtua esimerkiksi varjojen ja velkojen eriaikaisista korontarkistusajankohdista tai varojen ja velkojen eri viitekoroista, joissa tapahtuvat muutokset eivät ole yhtä suuret. Sektoritasolla tarkasteltuna pankkien korkokate kasvaa yleisen korkotason noustessa, kun lyhyisiin viitekorkoihin sidottujen lainojen korkotuotot kasvavat ja toisaalta taas asiakkaiden käyttöileillä oleville talletuksille maksettava korko ei muutu samaa tahtia viitekorkojen kanssa. Vaikka kokonaisuutena tarkasteltuna korkotason nousun arvioidaan kasvattavan kotimaisen pankkisektorin korkokatetta, niin poikkeuksia voi esiintyä pankkitalalla erityisesti, jos pankki on talletusylijämäinen ja pankin maksama talletuskorko reagoi nopeasti yleisen korkotason muutoksiin.

Tuloriskille on tyypillistä myös epäsymmetrisyys eli se, että korkojen nousulla on suurempi positiivinen vaikutus korkokatteeseen kuin vastaavan suuruusella korkojen laskulla. Korkotason yhdensuuntaisen laskun aiheuttama korkokatteen pieneminen on pysynyt maltillisena ja on selvästi pienempi kuin korkojen noususta aiheutuva korkokatteen kasvu.

Lähde: Finanssivalvonta.

¹ Kotitalouksien velat jaettuna käytettävissä olevilla tuloilla.

² Taloyhtiöille myönnettyt lainat, joista osakkaat vastaavat.

³ Aggregaatissa mukana ulkomaisten luottolaitosten talletuspankkitoimintaa Suomessa harjoittavat sivuliikkeet.